

राजस्थान लोक सेवा आयोग, अजमेर

सहायक आचार्य – यजुर्वेद, संस्कृत शिक्षा विभाग
के पदों हेतु प्रतियोगी परीक्षा का पाठ्यक्रम

प्रथमपत्रम्

इकाई— 1— वैदिकसाहित्यस्य सामान्य परिचयः –

वेदलक्षणम्, वेदशब्दस्य व्युत्पत्तिः, वेदस्य महत्त्वम्, मन्त्रस्य लक्षणम्, ऋषि-छन्द-देवताविनियोगः, वेदत्रयी, वेदस्य निर्माणकालः, वेदभाष्यकारणां परिचयः, यजुर्वेदस्य प्राधान्यत्वम्, वेदस्यापौरुषेयः, वेदप्रामाण्यम् वेदसम्बन्धविचाराः, वेदस्य प्रयोजनम्, वेदस्य व्याख्यापद्धतिः, वेदार्थज्ञस्य प्रशंसा, वेदशब्दनिर्वचनम्, वेदस्य वेदत्वम्, मन्त्रभागस्य प्रामाण्ये जैमिनीसूत्राणि ।

इकाई – 2 – यजुर्वेदसंहिता –

1. संहितासाहित्यस्य परिचयः । 2. यजुर्वेदीयसूक्तानां विमर्शः । 3. शिवसंक्ल्पसूक्तम्, पुरुषसूक्तम्, आधानमन्त्राः, पितृमेधसूक्तम्, विष्णुसूक्तम्, राष्ट्रसूक्तम्, खिलसूक्तानाम् विवरणम् । 4. यजुश्शब्दस्यार्थः, शुक्लकृष्णयोर्भेदः । 5. यजुर्वेदसंहितायाः परिचयः । 6. माध्यन्दिनशब्दस्यार्थः । 7. यजुर्वेदस्य शाखापरिचयः । 8. यजुर्वेदीयमन्त्राणां पूर्तिः । 9. अग्न्याधानमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 10. चातुर्मास्ययागमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 11. दर्शपौर्णमासयागमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 12. अग्निष्टोमयाग-मन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 13. सौत्रामणीयागमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 14. शतरुद्रीयहोममन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 15. अश्वमेधयागमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 16. वाजपेययागमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः । 17. अग्निहोत्रमन्त्रेषु प्रयुक्तशब्दानामर्थः ।

इकाई – 3 – ब्राह्मणसाहित्यम् (शतपथब्राह्मणम्) –

ब्राह्मणभागस्य वेदत्वम्, ब्राह्मणशब्दस्य ग्रन्थवाचकत्वम्, शाखापदार्थविमर्शः, शुक्लयजुर्वेदे द्वौ समाप्तायौ, शतपथब्राह्मणस्य भाष्यकारणां परिचयः, ब्राह्मणग्रन्थस्य लक्षणम्, ब्राह्मणग्रन्थस्य महत्त्वम्, ब्राह्मणग्रन्थानां परिचयः, व्रतोपायनम्, व्रतविसर्गः, अपां प्रणयनम्, उपसर्जनी, परिस्तरणम्, पात्रासादनम्, पवित्रीकरणम्, त्रिफणीकरणम्, पुरोडाशनिर्माणम्, कपालोपधानम्, पिष्टसंयवनम्, वेदिनिर्माणम्, सामधेनीप्रयोगः,

प्रयाजः, अनुयाजः, प्रधानयागः, विष्णुक्रमः, पत्नीसंयाजः, इडाभक्षणम्, अन्वाहार्यः, पिण्डपितृयज्ञः ।

इकाई— 4 — आरण्यकम् —

1. आरण्यकशब्दस्यार्थः । 2. आरण्यकशब्दस्य लक्षणम् । 3. प्राणविद्यायाः महिमा ।
4. आरण्यकग्रन्थानां परिचयः । 5. वृहदारण्यकग्रन्थस्य परिचयः, 6. यज्ञरहस्यानां परिचयः । 7. ब्रह्म —आत्मा —पुनर्जन्म—सन्यासादीनां—विवेचनम् । 8. गार्गीमैत्रेयी—संवादः । 9. मुनेः लक्षणम् ।

इकाई — 5— उपनिषद् —

1. उपनिषद्शब्दस्यार्थः लक्षणं च । 2. उपनिषद्शब्दस्य महत्त्वम् । 3. उपनिषद्ग्रन्थानां संख्या । 4. ईशावास्योपनिषदः परिचयः । 5. शुक्लयजुर्वेदस्य उपनिषद्ग्रन्थानां परिचयः ।
6. आत्मनः स्वरूपम् । 7. ज्ञान—कर्मणोः विवेचनम् । 8. व्यक्ताव्यक्तयोः उपासना ।
9. अज्ञानस्य निन्दा । 10. कर्मणां विधिः । 11. सर्वत्र भगवद्दृष्टिः ।

Note: - Pattern of Question Paper

1. Objective type paper
2. Maximum Marks: 75
3. Number of Questions: 150
4. Duration of Paper: Three Hours
5. All questions carry equal marks.
6. There will be Negative Marking.